

Euthanasie

Artsen kunnen in bijzondere omstandigheden euthanasie verrichten en hulp bij zelfdoding verlenen. De euthanasiewet, ofwel de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, benoemt de voorwaarden waaronder dit mogelijk is. Levensbeëindigend handelen op verzoek van de patiënt is een uiterst middel in die situaties waarin het lijden van een patiënt op geen enkele andere, redelijke manier kan worden verlicht.

Tijdig bespreken met uw arts

Na het krijgen van slecht nieuws denken veel mensen na over euthanasie. Soms uit angst voor pijn of voor een lang stervensproces, soms om zelf zoveel mogelijk de regie te houden over de laatste fase. Euthanasie is één van de mogelijkheden rond het levenseinde. Andere mogelijkheden zijn: het afzien van verdere medische behandeling, het niet meer toedienen van vocht en voedsel of palliatieve sedatie. Als u nadenkt over euthanasie is het belangrijk om dat in een vroeg stadium met uw huisarts en medisch specialist te bespreken. Op die manier kunt u vaststellen of zij bereid zijn om aan uw verzoek mee te werken en onder welke omstandigheden. Voor euthanasie gelden wettelijke regels en voorwaarden, zoals bijvoorbeeld dat er sprake is van ondraaglijk lijden en u wilsbekwaam en helder bent op het moment dat de euthanasie plaatsvindt. Hierover dient uw arts u te informeren. Ook is het goed om in zo'n gesprek te horen wat er allemaal mogelijk is op het gebied van pijnbestrijding en bestrijding van andere klachten.

Palliatieve sedatie

Bij sommige mensen bestaat het idee dat palliatieve sedatie een soort euthanasie is, maar dan wat langzamer. Dat is niet het geval. Palliatieve sedatie is niet bedoeld om de dood te bespoedigen, maar om ernstig lijden op het sterfbed te verminderen. Bij palliatieve sedatie wordt het bewustzijn met medicijnen verlaagd, totdat de patiënt geen klachten meer ervaart.

De behandelend arts is degene die beslist of er palliatieve sedatie kan worden toegepast. Dit in tegenstelling tot euthanasie: dit is een keuze van de patiënt, die de arts kan verzoeken tot uitvoering van de euthanasie. Voordat besloten wordt tot palliatieve sedatie, moet de situatie aan een aantal criteria voldoen: de klachten moeten niet (meer) op een andere manier behandeld kunnen worden en de arts moet de overtuiging hebben dat het sterven nabij is (maximaal 1 - 2 weken).

Euthanasie

Euthanasie is het actief beëindigen van een leven door een ander. Bij euthanasie wordt de patiënt eerst in coma gebracht. Daarna wordt een middel toegediend waardoor de

ademhaling stopt. Een andere mogelijkheid is hulp bij zelfdoding. Dit is het aanreiken van een dodelijke drank door een arts die door de patiënt wordt ingenomen. Veelal wordt om euthanasie gevraagd in de eindfase van een terminale ziekte, bijvoorbeeld bij kanker of alzheimer, maar ook ondraaglijk psychisch lijden valt binnen de criteria van de wet.

Recht op euthanasie?

Er bestaat geen recht op euthanasie. Principiële bezwaren van artsen tegen euthanasie en hulp bij zelfdoding dienen te worden gerespecteerd. Wel is het zo dat de behandelend arts tijdig en helder met een patiënt moet spreken over diens laatste levensfase als dit in zicht komt. De arts moet daarbij tijdig en helder benoemen wat voor hem de (on)mogelijkheden zijn, inclusief zijn eigen opvatting over euthanasie of hulp bij zelfdoding. Een arts is niet verplicht om een euthanasie uit te voeren; in een dergelijk geval kan de zorg aan een andere dokter worden overgedragen.

Euthanasie kan alleen worden uitgevoerd door een arts, als deze ervan overtuigd is dat er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden EN de patiënt een vrijwillig en weloverwogen verzoek gedaan heeft. Arts en patiënt kunnen tot de keuze voor euthanasie komen als ze ervan overtuigd zijn dat er voor de situatie geen redelijke andere oplossing is. Ook moet ten minste één andere, onafhankelijke (SCEN-)arts tot die conclusie komen.

Een verzoek kan alleen door de patiënt zelf worden gedaan. De familie kan niet om euthanasie vragen. Om een verzoek te doen moet de patiënt wilsbekwaam zijn.

De Nederlandse euthanasiewet biedt ruimte voor euthanasie bij wilsonbekwame patiënten (zoals bij dementie). Echter, ook dan moet aan de zorgvuldigheidseisen, zoals hierboven beschreven, voldaan worden. Een aanwezige wilsverklaring ondersteunt het verzoek tot euthanasie, maar biedt geen recht op euthanasie. Ook hier geldt dat het van belang is om tijdig het gesprek aan te gaan met uw arts.

Wilsverklaring of schriftelijk euthanasieverzoek

In de praktijk valt het voor veel mensen niet mee om over het levenseinde na te denken en beslissingen te nemen. Zeker als iemand nog in goede gezondheid is. In een wilsverklaring kunt u opschrijven welke behandelingen u wel of juist niet wilt aan het einde van uw leven. Bespreek dit altijd goed met uw arts, om misverstanden in een latere fase te voorkomen. Het is altijd mogelijk terug te komen op een genomen en vastgelegd besluit. Per slot van rekening zijn alle besluiten een momentopname en representatief voor hoe u op dat moment in het leven staat. Uw inzichten en medische mogelijkheden kunnen veranderen. Het is daarom aan te bevelen en gewenst, regelmatig de genomen besluiten opnieuw te bediscussiëren en te toetsen of ze nog overeenkomen met uw wensen.

In een schriftelijk euthanasieverzoek wordt door de patiënt precies aangegeven onder welke omstandigheden hij of zij graag zou willen dat de arts euthanasie uitvoert. Het is een verzoek aan de arts. De formulering van de verklaring is zo opgesteld dat er geen twijfels kunnen ontstaan over de wensen. Met een wilsverklaring alleen wordt nog niet voldaan aan de zorgvuldigheidseisen van de euthanasiewet. Zo moet een arts er zeker van zijn dat iemand op het moment zelf uitzichtloos en ondraaglijk lijdt, en dat het verzoek vrijwillig en

weloverwogen is. Maar dat is in de laatste levensfase niet altijd duidelijk vast te stellen. Het is daarom belangrijk dat u tijdig met uw arts(en) in gesprek gaat over het levenseinde.

Uw arts helpt u graag verder met vragen en vastleggen van uw wensen.

Meer informatie

Als u over bepaalde onderwerpen meer wilt lezen, dan kunt u onder andere deze websites bezoeken of folders lezen:

- www.thuisarts.nl/levenseinde
- www.palliatief.nl
- www.netwerkpalliatievezorg.nl/zuidoostbrabant
- www.informare.nu
- www.alsjienietmeerbeterwordt.nl
- KNMG folder: spreek op tijd over uw levenseinde
- <https://www.nvve.nl/wat-euthanasie>

Vragen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Neem dan contact op met uw behandelend arts.